

Відгук

офіційного опонента *Синишиної Вікторії Михайлівни*
на дисертацію *Садикіної Альони Сергіївни*

20.05.2025 року

«Підготовка майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань «01. Освіта/Педагогіка» зі спеціальності «011. Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дослідження зумовлена гострою і нагальною потребою українського суспільства у фахівцях-психологах, які б в умовах загострення соціальної вразливості, викликаній повномасштабним вторгненням в Україну, здійснювали кваліфіковану психологічну просвіту серед усіх верств населення.

Психологічна просвіта як важливий напрям професійної діяльності в цих важких соціальних і психологічних умовах дійсно стає одним з пріоритетних завдань сучасного психолога, що робить постановку відповідної наукової проблеми цілком своєчасною. Її відправною точкою є недостатня концентрація модераторів та гарантів діючих освітніх програм на формуванні стандартизованої спеціальної компетентності СК9, яка визначає просвітницьку діяльність як обов'язковий результат навчання. У цьому контексті дисертаційне дослідження Альони Сергіївни Садикіної *«Підготовка майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності»* є актуальним, своєчасним і соціально зумовленим кроком за рамки існуючих знань.

Дисертаційне дослідження Альони Сергіївни Садикіної виконано в межах науково-дослідної теми кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету «Роль творчої особистості в історії та теорії педагогіки» (державний реєстраційний номер 0114U006397). З поданої інформації зрозуміло, що здобувачка брала безпосередню участь у виконанні цього наукового проєкту, що забезпечило узгодженість тематики дисертації із пріоритетними напрямками колективної дослідницької діяльності кафедри, її відповідність внутрішньоінституційним науковим планам і процедурам (є сумісні публікації учасників експериментальної роботи, а тема

затверджена Вченою радою Класичного приватного університету (протокол № 4 від 27.11.2024).

У фокусі першого розділу дисертації – постановка проблеми формування готовності майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності, яка на момент початку наукової роботи не отримала цілісного науково-методичного осмислення в українській педагогіці. Дисертантка піддає аналізу сучасний стан наукової проблематики, в якому узагальнено понад 300 дисертацій з підготовки майбутніх психологів. Автором виокремлено прогалини, що стосуються саме просвітницького компоненту професійної підготовки. Методично вивірене структурування категоріального апарату, визначення ключових дефініцій (готовність, просвітницька діяльність, інформація) і функцій психологічної просвіти засвідчують високий рівень теоретичної підготовки здобувачки.

У другому розділі подано авторську концепцію формування готовності до просвітницької діяльності, у структурі якої обґрунтовано п'ять компонентів: інформаційний, цифровий, морально-етичний, мотиваційно-вольовий та самопрезентаційний. Висвітлено організаційно-педагогічні умови забезпечення ефективності цього процесу, які отримали подальше втілення в структурно-функціональній моделі, що відповідає сучасним парадигмам підготовки фахівців у галузі психології.

Особливо слід відзначити третій розділ, присвячений експериментальній перевірці ефективності запропонованої моделі. Розгортання експериментальної роботи в дисертації Садикіної А. С. характеризується глибоким аналізом чинників, що впливають на формування досліджуваної готовності. Отримані результати чітко структуровані та представлені в діагностичних зрізах, демонструють позитивну динаміку розвитку кожного з компонентів — інформаційного, цифрового, морально-етичного, мотиваційно-вольового та самопрезентаційного. Статистично значущі зміни свідчать, що запропонована авторкою модель стимулює мобілізацію особистісних, мотиваційних, когнітивних і діяльнісних ресурсів майбутніх психологів, формуючи їхню фахову готовність діяти ефективно в умовах соціально-психологічної невизначеності.

Залучення 171 студента з чітким поділом на контрольну та експериментальну групи, багаторівневий педагогічний експеримент із

використанням якісних та кількісних методів діагностики, впровадження технологій групової рефлексії, квазіпрофесійної діяльності й цифрових форматів роботи, — усе це демонструє здатність авторки до методологічно грамотного проведення емпіричних досліджень.

Результати дослідження верифіковано за допомогою χ^2 -критерію Пірсона, що підтверджує достовірність статистично значущих змін у рівнях сформованості досліджуваної готовності.

Серед сильних сторін дисертації: авторська модель, узгоджена з реаліями вищої освіти; діагностичний інструментарій; комплексний підхід до формування готовності до просвітницької діяльності; високий рівень академічної доброчесності.

Структура дисертації не викликає заперечень, її зміст та логіка побудови узгоджені з визначеною метою і поставленими завданнями. Ознайомлення з рукописом дає підстави для висновку щодо глибокого розуміння авторкою сутності наукової проблеми, відповідальності за результати наукового пошуку, узагальнення та теоретично обґрунтованих висновків.

Так, на основі проаналізованої значної кількості наукових джерел (293 найменування, з яких 26 — іноземною мовою) розкрито теоретичні положення означеної проблеми у педагогічній теорії та освітній практиці; охарактеризовано термінологічний базис дослідження; визначено нормативно-правові засади та проблеми підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності; детерміновано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності; теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності; здійснено поетапну реалізацію розробленої моделі, яка узгоджується з детермінованими організаційно-педагогічними умовами реалізації процесу підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності.

Схвальним є те, що дослідниця розкриває структуру готовності майбутнього бакалавра психології до просвітницької діяльності через комплекс взаємопов'язаних компонентів, який включає: інформаційний,

цифровий, морально-етичний, мотиваційно-вольовий та самопрезентаційний компоненти, до кожного з яких визначено критерії та показники.

За допомогою розробленого критеріально-рівневого діагностичного інструментарію дисертантка визначає рівні готовності майбутнього бакалавра психології до просвітницької діяльності: критичному, достатньому та оптимальному рівнях, що в цілому відповідає вітчизняній традиції ранжування.

Оцінка змісту дисертації засвідчує її цілісність, логічну структурованість і відповідність вимогам до дисертацій докторів філософії.

Наукова новизна та теоретична значущість результатів дослідження викликають схвальну оцінку. Уперше здійснено комплексний аналіз проблеми підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності з урахуванням її сучасного суспільного запиту. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови ефективної підготовки; розроблено зміст і структуру досліджуваної готовності, а також критерії, показники та рівні її сформованості. Високої оцінки заслуговує проєктування та впровадження структурно- функціональної моделі, що має як наукове, так і прикладне значення для системи професійної освіти. Авторкою також уточнено понятійний конструкт «готовність до просвітницької діяльності» та удосконалено інформаційно-методичні ресурси для забезпечення професійної підготовки, що сприятиме якості освітнього процесу у відповідних ЗВО.

Результати дисертації повно відображено **в 17-ти публікаціях**, що відповідає вимогам до апробації наукових робіт. Серед опублікованих праць: 5 – статті в наукових фахових виданнях України, 2 – статті в зарубіжних наукових виданнях, 10 – матеріали конференцій. В опублікованих матеріалах представлено як теоретичні положення дослідження, так і практичні аспекти підготовки майбутнього бакалавра психології до просвітницької діяльності. Такий розподіл підтверджує послідовність, наукову дисциплінованість та готовність результатів до впровадження в освітню практику.

Загалом, обсяг і зміст публікацій є достатніми для представлення основних результатів дослідження, що дозволяє вважати виклад результатів у науковому обігу повним і відповідним чинним вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Практичне значення роботи полягає у створенні ефективного, дієвого інструментарію для підготовки майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності. Результати, висновки та пропозиції, отримані за результатами дослідження, знайшли реальне практичне застосування у підготовці майбутніх бакалаврів психології – впроваджені в освітній процес Національного університету «Запорізька політехніка», Класичного приватного університету, Хортицької національної академії та Запорізького національного університету, що підтверджується відповідними довідками.

Результати дослідження можуть бути впроваджені в освітні програми інших ЗВО, які здійснюють підготовку бакалаврів психології зі спеціальності 053 «Психологія», при розробці навчально-методичних комплексів дисциплін, а також у психолого-педагогічних дослідженнях відповідної сфери.

Відсутність порушення академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні А. С. Садикіної не виявлено фактів порушення академічної доброчесності. Робота виконана самостійно, з дотриманням вимог до наукової етики, належного цитування джерел, посилання на авторів і коректного оформлення теоретичних положень.

У публікаціях, підготовлених у співавторстві, чітко окреслено особистий внесок дисертантки, що відповідає нормам академічної прозорості. Авторка дотримується стандартів оформлення бібліографічних посилань, а також виявляє повагу до інтелектуального внеску інших дослідників, коректно інтегруючи їхні ідеї у власну теоретичну базу.

Зміст дисертації є оригінальним, логічно побудованим і доказово підтвердженим, що дозволяє стверджувати про високий рівень академічної доброчесності дослідження та самої здобувачки.

Дискусійні положення та пропозиції до змісту дисертації. Загалом, позитивно оцінюючи результати дисертаційного дослідження А. С. Садикіної, його наукове та практичне значення, вважаємо за доцільне висловити певні міркування та побажання:

1. Обґрунтування актуальності обраної теми, подане у вступі дисертації, звучить переконливо, але було б корисно включити більше конкретних прикладів та статистичних даних, що ілюструють поточний стан психологічної просвіти в Україні. Це додало б змогу акцентувати увагу на

емерджентності та важливості оновлення професійної підготовки майбутніх бакалаврів психології.

2. Недостатня увага до правових аспектів реалізації просвітницької діяльності. У роботі надто стисло розкрито правове поле, в межах якого здійснюється психологічна просвіта. Було б доцільно проаналізувати обмеження, етичні стандарти та законодавчі вимоги до психологів-просвітників, особливо в онлайн-середовищі.

3. Обмежений часовий горизонт педагогічного експерименту. Формувальний етап дослідження не включає етапу відтермінованого тестування, що не дозволяє оцінити сталість набутої готовності до просвітницької діяльності у майбутніх психологів. Такий вимір суттєво підвищив би достовірність висновків.

4. Недостатньо репрезентативна візуалізація моделі. Незважаючи на загальну методологічну коректність побудови структурно-функціональної моделі, її графічне подання вимагає більшої деталізації – зокрема, щодо взаємозв'язку між етапами, критеріями оцінювання та педагогічними умовами.

5. У дослідженні бракує глибшого залучення знань із суміжних галузей, таких як соціальна комунікація, педагогічна журналістика, або цифрова педагогіка. Врахування міждисциплінарного контексту могло б підсилити концепт просвітницької діяльності в контексті сучасного інформаційного суспільства.

6. Дисертація не враховує можливі відмінності у сприйнятті просвітницької діяльності залежно від статі, культурного походження чи етнічних груп, що є важливо для формування компетенцій у мультикультурному суспільстві.

7. Авторка дає детальні визначення ключових понять, проте деякі з них не були достатньо операціоналізовані у методичній частині (наприклад «самопрезентація» або «цифровий компонент готовності»), що ускладнює відтворення результатів іншими дослідниками.

Однак, висловлені міркування і побажання мають дискусійний, уточнюючий характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як рекомендації та побажання щодо удосконалення роботи й подальшого наукового пошуку.

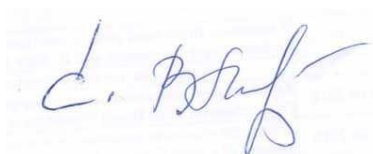
Висновок та рекомендація щодо присудження ступеня доктора філософії з відповідної галузі. Дисертаційна робота «Підготовка майбутніх бакалаврів психології до просвітницької діяльності», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань «01. Освіта/Педагогіка» за спеціальністю «011. Освітні, педагогічні науки» за її актуальністю, новизною та науково-теоретичним рівнем обґрунтованості результатів є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам, а авторка дисертації Садикіна Альона Сергіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «01. Освіта/Педагогіка» зі спеціальності «011. Освітні, педагогічні науки».

Синишина Вікторія
Михайлівна

Автор цифрового підпису Синишина
Вікторія Михайлівна Дата: 2025.05.20
11:07:06 +03'00'

Офіційний опонент:

доктор педагогічних
наук, професор,

професор кафедри психології
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Вікторія СИНІШИНА